

ЯПОНИЯ-БИЛЕ ТАЙБЫЦНЫҢ КЕРЭЗИНИҢ ДУГАЙЫНДА АКСШ-ТЫҢ ЧАЗААНГА СССР-НИҢ ЧАЗААНЫҢ НОТАЗЫ

Май 7-де «Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында АКСШ-тың төлөвилелиниң талазы-биле СССР-нин Чазаның демделгелдеринге» АКСШ-тың Чазаның харыял турар тайбыр бажыкы АКСШ-тың Күрүнө департаментин СССР-ниң АКСШ-та элчиги А. С. Павловниң бо чылдың май 10-та дам чыдып берген.

АКСШ-тың Чазаның үстүндө айткан тайбырлары хары болур Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында АКСШ-тың Чазаның демделгелдер-биле Чазаның нотазын СССР-ниң Даштыкы хер-ртер Министрияны оракаччыгы В. А. Зорин АКСШ-тың СССР-де элчиги дэрги А. Кэрке тудускан.

Нотаның сөзүн моон адаанда парлап үндүргөн.

«Бо чылдың май 7-де «Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында АКСШ-тың төлөвилелиниң талазы-биле СССР-ниң Чазаның демделгелдеринге» талазы болуп турар тайбырлары бо чылдың май 19-та АКСШ-тың Чазаның СССР-ниң Чазаса алган.

1. Япония-биле тайбыцның керээзинин америк төлөвилелинин кол чүүлдеринин дугайында

Совет Эвилелинге, база ол ыш-каш ыраакы Чөөн-чүккө быжык тайбыц-ны халдырарына сонургалдыг өскө-дөө чурттарга Япония база каттап агрес-сия күрүнө болу бербесин Япон милитаризмин каттап төртүрүшүн баш уду болдурбас дээр дугайында айты-рыг эң чутула укур-дузалыг болуп ту-рар. Он ажыг чылдың мурнунда мили-таристик Япония Совет Эвилелинге Владивостоктун районуна халдаан деп чүгө билдингир. Кыдатче халдап кир-ген япон империализм 15 чылдың дур-гуунда Кыдат улусту, ага улуг дур-гуунда, хоозуралды чедирбешсе, хилин-чектеп келген. Япон империалистер Кыгыштан Штаттарга а оон соңунда Азияны элзэн хей күрүнелеринге, оон иштинде Индияга халдааны-биле док-таваайн, харын бүгү ыраакы Чөөн-чүк-ке дайынны дөгези.

Дайындык күрүнө болуп Япония-ны каттап төртүрүчү чоруунга уду магдалап Япония-биле тайбыцның керээ-зинин америк төлөвиледе бар бе ынша? Ол төлөвиледе тайбыцтарга бо талазы-биле кандыг-даа магдала-лар чок болуп турарын зөргүтүп турар. Моон-биле холбошкан «Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында АКСШ-тын төлөвилелиниң талазы-биле Совет Чазактың демделгелдеринге» «япон милитаризмин каттап тургусту-рун чоруун болдурбас дугайында кан-дыг-даа магдалап америк төлөвиледе чок болуп турар эвес, харын Япония-ның чепсектиг күштерининг хемчээли-нин талазы-биле черле кандыг-даа кы-зыгарлаашкынын база көрбөй турар-дыр» деп айткан. Чижээлээрге, ону Италия-биле тайбыцның керээзинде айткан болгай Италияга боодагар, он-загыг чигелдеги болуп бойдалдын кандыг-даа барымдаасы Японияда чок.

Совет Чазактың бо шыныздын бу-руу шавар арганы тыппайн, харын АКСШ-тың Чазаса бо айтыргы талазы-биле май 19-та тайбырларга айткан бодунун меделгелдеринге ажык чөрүлдөгө да-закталып турар тур. Бир талазында АКСШ-тың Чазаса Японияны боо-чепсиз дүжүр дугайында «эжелеп чагырары-нын үезинде хамаарышкан шиптирлер-ден агыдаа херек кырында чок болуп дээр чергелиг чүүлү бо тайбырларда меделгел турар. Биндыг болза, өскө талазында АКСШ-тың Чазаса Японияны дүжүп беришкенинин дугайында мында Японияны эжелеп-чагырарының кол со-рулгазы кылдыр «Японияның дайн чорудар аргазын узуткап чок кылган» дээрин көкүчүлү херекчилдик» алып сорулганы идип үндүргөн дорт күрүнелеринг Потсдам делегациязын айтып турар. Бо болза чүгө эжелеп чагырарының үезинде хамаарык эвес, харын даразындагы үеге база хамаар-жыр деп чүгө илден-дир.

Оон ангыда, 1947 чылдың июнь 19-тада чутула шиптирнин хүлээп алган Ыракы Чөөн-чүк комиссиязының док-таалдары бар болуп турар. Ол комис-сиянын шиптиринеде «дүжүп бериш-кенин соодада Япония талазы-биле кол политиканы» айткан. Австрияны, Ка-наданы, Кыдаттың, Францияны, Ин-дияны, Голландияны, Новая Зеландия-ны, Филиппинерниң, СССР-ниң, Англияны болгаш АКСШ-тын төлөвиле-чилериниң киржилгези-биле Ыракы Чөөн-чүк комиссиязының хүлээп алган ол документинде бир дугаар алап кылдыр тургускан сорулганы болза: «Японияны дайн чорудар аргазын кызыр, дайындык салдыр-халдырны узуткап чок кылыр болгаш дайын-нын кем-бурууларынның талазы-биле кадык шиптирлик ботандырар сорулга-лыг болуп турар контроль-үч үезин тургузарын негеп турар дыка хей хем-чектерин, аңаа боо-чепсекти бүрүн ху-раап дүжүрүн, экономик реформа-лары чорударын кирширширши, оларын ботандырар тургаш, Японияны күш болгаш угаан-болал талазы-биле демилгиттирээстэр херекти дюзар.» Шынында бо шиптир чүгө эжелеп чагырарының үезинде хамаарык эвес-ле болгай.

Коргускен фактыларын соолунда Японияны чепсиз дүжүр талазы-биле кандыг-даа дугуржулгалар күрү-вөдерин аразында эжелеп-чагырарының

1951 чылдың март 29-та АКСШ-тың Чазаның тайбырларына Совет Эвиле-линиң Чазаның демделгелдерин хы-нап көргөш, СССР-ниң Чазаның бо-далдары-биле американың мартт төлө-вилелинде айткан тайбыц негелделер-ниң тайбыцның керээзин чедип алы-рынга шактык болур хире улуг эвес дээр дугайында Кыгыштан Штаттарның Чазаның меделгелини Совет Чазак ме-дээ кылдыр хүлээп ал турар.

Биндыг болза-даа май 19-та америк тайбырларда айткан меделгелдер-биле чергелештир май 7-де «Япония-биле тай-быцның керээзинин дугайында АКСШ-тын төлөвилелиниң талазы-биле СССР-ниң Чазаның демделгелдеринге» хама-арыштыр ол төлөвилелдерин уткаын-шын эвес билит турар болгаш дыка хей таварылгаларда хажыдып турар бодал-дарын айттып турар болган чүгө төлө-везинде бүрүн тодарайтыларын хирер сорулга-биле моон адаанда чүүлдерин меделгелери эргежок чутула деп Совет Чазак санап тур.

үезинге хамаарышкан шиптирлерден агыда херек кырында чок болуп ту-рар дээр ышкан АКСШ-тын Чазаның шыныздын шыныг чоруктан кайы хире ырап турары деп, чүгө тодаргай.

Коргускен фактыларын соолунда Америк төлөвиледе бир-төө Япония-ның чепсектиг күштерининг кандыг-даа кызыгарлаашкынынын айтпайн тура-рын, япон милитаризмин каттап тургус-тунарына болгаш япон агрессияны на-тыктап болурунча уду кандыг-даа маг-далаалдарын чок болуп турарын күлө-вейн барып болбас. Биндыг байдал-биле Японияны халдаашкынына таварыш-турган болгаш Ыракы Чөөн-чүккө бы-жык тайбыцны хандырарына сонур-галдыг чангыс-даа күрүнө чөпшээр-лештаваас деп чүгө билдингир-дир.

Моон-биле кады херек кырында АКСШ-тың Чазаса бодунун эжелеп чагы-рар эрге-чагыргаларының дузаламчызы-биле япон милитаризмин каттап тургузар политиканы ботандырып турар. Эжелеп чагырар америк эрге-чагырга японияда шериг баазаларын узуткап тала-зы-биле хемчеглерин чүгө чорутпайн турар эвес, харын оларын дыка калбар-тырып, болаазырадырын орадалчын-гып турар болгаш агресция сорулгаларга аагылаар деп турары моон билдингир-дир. Японияга кургачерин шериги, шериг-далайнык болгаш шериг-агарын флоттарын каттап тургузарыныч кир-ген; мурунда турган япон шериг арсеналдарын болгаш шериге укур-ду-залыг бүдүрүлгелерин каттап тургузуу-он ажылын калбартып турар; дайын-ны япон кем-бурууларын хостап салып турар; милитаристик организа-цияларын каттап тургузуу; дайынны пропагандазын улам-на калбартып ту-рар; милитаризмин каттап төрдүнүн алакашчыларынын ролу болгаш сабл-дар халдавыры чазактын аппаратинда көдүрүлүп турар. Оон туржук Кыгыштан Штаттар Кыгыштан Национал Органи-зациязынын түгүнүч адаанга чадгынып алгаш, Кореяда дүрүм чогулган чору-дуп турар бодунун шериг интервенция-зына Японияның улутуп болгаш кийи курамдарынын аагылаарыныч кирил-ден деп чүвени май 19-та бодунун но-тазына АКСШ-тын Чазаса боуу безин колдудува минип турар.

Тайбыцның керээзинин дугайында АКСШ-тын төлөвиледе-даа, база ол ыш-каш америк эжелеп-чагырарының эрге-чагырарларынын Японияда чорудуп ту-рар политиказы-даа АКСШ-тың Чазаса япон милитаризмин каттап төртүрүшүн болдурбас деп делегей дугуржулгалары-биле бодунга алган хүлээлгелерин хе-менке албайн турар дээр дугайын херек-чилеп турар-дыр. Херезиң угунда Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында америк төлөвиледе база май 19-та АКСШ-тын нотазы бир дөмей япон аг-рессияны каттап турар болдурбас тай-быц сорулгаларын үзет турар эвес, а харын япон милитаризмин каттап тургу-зар дайындык сорулгаларын күзеп турар-дыр.

Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында америк төлөвиледе милита-ристия Японияның агрессиязындан за-чыткан чурттарыны келир үдеги ай-ыыл чок турар чорун хандырар кан-дыг-даа магдалады айтпайн ту-рар. Ол болза, тайбыцның керээзинин кол сорулгаларының база бирээси болуп укурдуг деп чүгө кези бүгүдөгө бил-дингир. Харын оон орунга Кыгыштан Национал Организаациязының Уста-вы-биле КНО-нуң кежигүннери—чур-ттарга баш удуур көрдүнгөн «хузуузда айык, азы коллективтиг бот-камгала-дыг эргезинге дүшүрт» дээр черге-биле «бодунун айыыл чок турар чорун хандырарына салышкын» кылыр ар-ганы японияга тыпсарын оңазал айттып турар.

Май 19-та АКСШ-тын нотазында бо айтыргы талазы-биле оон-даа артык ажык-биле чугалап турар. АКСШ-тын Чазаса болза «керезин чарганының со-дундеги үеге Япония-биле айыыл чок чоруктуң дугайында дугуржулгалары кы-зыр» дээрин бодал турар дугайын ол нотада айткан. Ону тодаргайлаарга, АКСШ биле Японияны аразыга шериг дугуржулгаларын чарарын баш удуур чорук турары ол-дур.

Моон ап көргө, япон милитаризмин каттап төртүрүшүн болдурбас болгаш япон агрессиядан качыдан чурттар-нын келир үдеги айыыл чок турар чо-руун хандырар сорулганы япония-биле шериг дугуржулгаларын чарары-биле АКСШ-тын Чазаса солуп турар деп битир херек. Ынчангаш милитаризмин каттап тургузарыныч Японияны оон-даа артык чыгаш албаарга апар. Бир-төө Япония, биле АКСШ-тын бо шериг дугуржулга-зынга Кыдат улус республика болгаш Совет Эвилели ышкан ылдыг чурттарыны киржирин казып турар бол-ган төлөвезинде, Япония-биле АКСШ-тын бо шериг дугуржулгаларын хамыктып муру-нда бо күрүнелерге удуур утлаган бол-гаш ажык агрессия характерлиг бо-луп турар дээрзинге чигиниг турбас укурдуг деп чүгө мырынап илден-дир.

Бо бүгүнүч соода «хузуунуң бол-гаш коллективтиг бот камгаладыг эргези-ниң» дугайында КНО-нуң Уставын-че бүгү чылдактар бо таварылгада мы-рынап үндөзүн чок болгаш алындыр-дир нугулдуг-хуурмат чорук болуру тодаргай апар.

Агрессия-биле демисал дугайында болгаш тайбыца ынакшыдыг чурттар-ны коллективтиг айыыл чок чорунун айтырынын талазы-биле И. В. Сталин-ниң 1939 чылдың март 10-да кылган меделгелини дугайында америк нота-дыкчалдар манаа чүгө мырынап дүш-лөс эвес, харын артык чыгаш чүгө бо-лур төлөвезинде, ону бүзүрөйдип көргү-зүп турганынын херээ-даа чок. Ынчан-гаш май 19-та АКСШ-тын нотазы болза, Япония-биле тайбыцның керээзинин дугайында америк төлөвиледе тайбыца ынакшыдыг улустарга ол хире яд-рал-хоозуралды чедирген япон милита-ризмин каттап төртүрүшүн удуур маг-далаалдарын чүгө бербейн турар эвес, харын япон күрүнени шакта-ла өлүмүнү кыдынна чедирип келген агрессияны оруунча Японияны чыгаш турар, ынчан-гаш Ыракы Чөөн-чүккө быжык тайбы-цын хандырарынын эрге-ажыктарына, база ол ышкан Японияны бодунун ра-ционал эрге-ажыктарына чөрүлөжип турар.

б) Японияны эжелеп чагырарын доо-зар болгаш япон девискээрдн даштыкы шериглерин үндүрер дугайында.

Май 17-де Совет Чазак бодунун дем-делгелдеринге «Япония-биле тайбыцның керээзин чарганының соода бир чыл дам аагыт эвес үениң иштинде эже-леп чагырарынын бүгү шериглерин япон девискээрдн үндүрер болгаш чан-гыс-даа даштыкы күрүнө Японияга шериглерин болгаш шериг баазаларыг турбас» деп Керээге ылап айтырын са-налдаан.

Италия-биле тайбыцның керээзинге, база моон-биле бир дөмей европа чурттары-биле өскө-даа тайбыцның ке-рээлеринге эжелеп чагырарын аргалыг-ла болза кыска хуусаада, кандыг-даа таварылгада тайбыцның керээзиниң күштүг болган хүлүндө эгелзеш доо-зар деп ылап айткан деп чүгө билдин-гир. Биндыг болза-даа, Япония-биле тай-быцның керээзинин америк төлөвиле-динде эжелеп чагырар шериглерин Япониядан үндүрүшүн дугайында кандыг-даа хуусаны айтпайн турар. Май 19-та АКСШ-тын нотазында эжелеп чагырар шериглерин үндүрер дугайында кандыг бир хуусаны айтпайн «эжелеп чагы-рар чорук керээ күштүг болгаш билис-соксар» деп тодаргай эвес меделгел чүгө аймаазыралта чедирип болур; херек кырына АКСШ тайбыцның керээ-зин чарганынын соода бодунун шериг-лерин үндүрүшүн күзөвейн, а харын бодунун чепсектиг күштерин «эжелеп чагырар шериглер эвес» дээр черге биле Японияга артыгып каарын күзөп турар деп чүгө ол-да нотадан-даа артык илден-дир.

Эжелеп чагырар шериглерин япон девискээрдн үндүрер хуусаны донта-дырындан ойталашса, АКСШ-тын Ча-заса делегей дугуржулгаларының талазы-биле бодунун чутула хүлээлгелеринин бирээзин чөрчүп үрөп турар тур. Тай-быцның керээзин чарганынын соода даштыкы шериглерин Японияга арты-рып каар чорук, ону кандыг бир чыл-дактар-биле чорутса-даа, даштыкы шериг-лерин Япониядан үндүрер дугайын баш удуур көрүп турар 1945 чылдың июль 26-да Потсдамның декларациязын чөрчүп турар болгаш Японияны эжелеп-чагырары тодаргай эвес узун хуусаа-да хажыды биле сонгарлаатканы ол бо-лур.

Тайбыцның керээзин чарганының соода эжелеп-чагырарын узалдырын бо-давдылаан, ынчангаш АКСШ-тын Чазаса үр үениң иштинде Японияга херек кы-рында ээси болуп артык каарын орад-дып турар. Биндыг байдал турунда АКСШ-тын Чазаса эжелеп-чагырарының ылдырында бодунга хандырарыны алган онзагай тиг-гелдеринин хевээр артыгарын бодал болур, Японияның АКСШ-тан эконо-м болгаш политика талазы-биле ха-маарылгалыг турарын бодал болур, Японияга шериг баазаларын чүгө хевээр артыгарын эвес, харын ону моон сонгар көмүлдерин бодал болур. Бо бүгү болза, Япония-биле тайбыц чүрүм-чүдүлганы болгаш Ыракы Чөөн-чүккө тайбыцны бажыдарынын херезин үрөп болуру билдингир-дир.

Ынчангаш Япония-биле тайбыцның керээзинин даштыкы шериглерин Япо-ниядан үндүрүшүн доктаатын турары чутула, бо керээге даштыкы чан.

гыс-даа күрүнө Японияга шериглерин, азы шериг баазаларыг турбасын док-таатын турар херек.

в) Япония-биле тайбыцның керээзин-ге ат салырына сонургалдыг күрүнелерге удуур коалиция Японияны кир-жирин болдурбас дугайында.

Япония-биле тайбыцның керээзинге ат салырына сонургалдыг каады-бир күрүнелерге удуур утлап турган коалицияга кирбейн Японияга хүлээлгелер деп Совет Эвилелиниң саналына АКСШ-тың Чазаса бодунун нотазынга чүгө чөпшээрвейн турары деп чүгө айтканы-биле хол-боштыр билдингир апар-дыр. КНО-нуң Уставынын 2 дугаар чүүлүнге дууштур Япония болза, агрессиядан, азы девис-кээриниң бүдүн турарына удуур, азы кандыг бир күрүнениң политикаг ха-маарышпас чорунга удуур күштерин хер-гелээрден дадалаан турар укурдуг деп АКСШ-тын Чазаның чылдаа болза, мырынап үндөзүн барымдаа чок болур. Кыгыштан Штаттарның Чазаса болза, эконо болгаш политика талазы-биле оң бодундан хамаарылгалыг дыка хей чурттары — КНО-нуң кежигүннери (хамыктып мурунда Соцу-атлан-тика эвилелиниң киржичилерин болгаш латин-америк республикаларын) КНО-ну Ыракы Чөөн-чүккө агресция дайынын дөгезиниң чепсээ болдурары биле ашкылап турар деп чүвени дугуржу-ла көргүсөн. КНО-нуң Уставынын 2 ду-гаар чүүлүндө дугайында АКСШ-тын Ча-заның нотазында чылдак, база ол ыш-каш тайбыцның керээзинин америк тө-лөвилелиниң 6 чүүлү болза, Японияның таза ол-ла сорулгада ажыгарарын ба-рымдалаан чорук болур-дур.

Оон ангыда Японияны коалицияга кирештирбес дугайында Совет Чазак-тын саналы болза, Япония-биле АКСШ-тын шериг дугуржулгаларын болдурбас кыдырынын талазы-биле чутула укур-дузын тып ап турар деп чүвени билит алыры берге эвес болур.

г) Японияның тайбыц экономиказында болгаш Японияны өскө чуртгар-биле садылгажырында кызыгарлааш-кынынын дүжүрер дугайында.

Японияның тайбыц экономиказының дугайында чүүл бүрү кызыгарлааш-кынынын болгаш эжелеп-чагырары-ны америк эрге-чагырарының америк фирмаларга тывскап онзагай чигел-делерин укурду-биле Японияның тай-быц экономиказы АКСШ-тан хамаарыл-галыг тургустунган дээр дугайында ай-тырыларын май 19-та АКСШ-тын нота-зы ооп каап турар. Япония коңгыз-кү-рүнелер-биле өй-тайында садгыны чоруд-ар аргазында кызыгарган, Японияның улус аагыл-аагының көдүрүшү чүгүнүч айтырыларын улам-на үрөлдөп турар.

Даштыкыдан дөгез ол кызыгар-лаашкынынын бузулук чалайтайн чыг-гаш, япон улустунг амыдыралыч өн-жидеринге байдалдарын тургузар ар-гач деп Совет Чазак санап турар.

д) Япон улуска демократтыг эрге-лерин хандырар дугайында.

Бир эвес май 19-та АКСШ-тын тайбы-цы-биле алдыр болза, Японияны де-мократтыклар талазы-биле бүгү-лө эрге-лок чутула чүүлдер чедип алдынан болу-дур. Биндыг болза-даа ол мыры-нап-чын эвес. Херезиң шынында эжелеп-чагырар эрге-чагырларын дет-кимчези-биле Японияга демократтыг тарлап организары түржөк полиейки ажылаар чорук профвилелдеринге болгаш өскө-даа демократтыг организа-цияга удуур шаагылалдар, политик бодалдарын истеп-сүрөр чорук бүрүнү-биле каттап төртүнүп турар болгаш Японияга «айыылдыг сагыш бодалдар»-биле демисеңир дугайында туруп турган бужар-түдөк хоойлуге, дайн муруну-дагы фашистик корум-чүрүмчө чедир илден келгени көстүп турар.

Бо бүгү болза, Японияны демократ-тыклар дугайында совет чазактың дем-делгелдеринде идип үндүргөн санадар-ны хүлээп алыр чоруктуң эргежок чуту-лазын бадыткап турар.

е) Девисээр айтырыларының тала-зы-биле Канр декларациязын, Потсдам декларациязын болгаш Ялта дугуржул-галарын күзөдүр дугайында.

Девисээр айтырыларына хамаарыш-тыр Совет чазак чүгө чангыс чүүлүдү—Америяны Кыгыштан Штаттарының салган ады бар турар үстүндө айткан делегейин дугуржулгаларын аксетки-дир-биле күзөдүр чорукту хандырарына саналап турар.

Тайван ордулукту болгаш Песадор ордулуктары Кыдат республикага де-дир эгиткен турар укурдуг деп Канр Декларациянда чугалап турары бил-дингир. Бир-төө Кыдат республика Кы-дат улус республика болу берген болгаш чүгө ол Кыдат улус рес-публика кыдат улустун күзөт соруну илередип турар чүгө болган төлөвезинде, Тайван болгаш Песадор ордулуктары Кыдат улус республикага шилдини берген турар укурдуг деп чүгө мырынап билдингир-дир. Оон дорайтар укур та-варышка Канр дугуржулгалары үстүни-мейн баар болгаш оң дугайында бүгү харысалга АКСШ-тын чазанга он-жык.

Рюкю, Бонин, Рокоро, Воланго, Пар-рес Вела болгаш Маркус ордулуктары хамаарыштыр алырга май 7-де Совет Ча-зактың демделгелдеринде айтканына чаа балдыг аашкынынын айтырын Со-вет Чазактын талазындан негеп турар хире кандыг-даа чүүлдерин май 19-та

АКСШ-тын тайбырларында айтпайн ту-рар-дыр.

ж) СССР-ге удуур хол-нугулдуг чо-руктарының дугайында.

Май 19-та АКСШ-тын чазаның тай-бырларында айтканы бола: «Мань-чжурияда сонургалдар зоналарын СССР Эвилелиниң тып аланын дугайында билдингир фактылар турса-даа, оларын Маньчжурияга дедир эгидеринде Совет Чазактың чайлаарыныч утлаган чылдагынын ордоджыкшыкынын укур-дузазынын дугайын айтырарын АКСШ-тын чазаса далайп турар». Бо чылдактын дугайында, СССР-ниң Мань-чжурияда сонургалдарының кандыг-даа зоналары чок болуп турарын, база Маньчжурияны Кыдат улус республика-ның чардынас кезээ кылдыр көрүп турар деп чүгө бүгүдөгө билдингир дээрин меделгелерин чутула деп Совет Чазак санап тур. Оон укурунда аме-рик тайбырлар үстүндө айткан медел-гелин тудуу ижилеринг чөгөнчиг бодалдары, база СССР дугайында нар-жы нугулдешкени кылдыр көр херек.

Совет Армия Японияның квантун ар-миязын чыгаш шактап, Маньчжурияны хоостан болгаш ону кыдат улустун дү-рүмнүг эрге-чагырганына чедир эгидип берген деп чүгө АКСШ-тын чазанга билдингир эвес болбайн барып ылды-вас. Ялта дугуржулгаларын болгаш 1945 чылдың август 14-те совет-кыдат дугу-рулганын Бугаар Порт-Артурда шериг-далай баазаның болгаш кыдат-мань-чжур демир орунук дугайында Совет Эвилелиниң тывскап эргелерге хама-рыштыр алырга, Кыдат улус республи-кага аагылтып кылдыр Совет чазак ол эргелеринден эки-туразы-биле болгаш халас ойталан. 1950 чылдың февраль 14-те Москвага чарган дугуржулгалар-ны бодунун өйүндө парлап чарлаан бол-гаш ол АКСШ-тын чазанга билдингир болуру чадавас.

Бо керезин Бугаар Совет Эвилели 1952 чылдан орай эвес үеге Порт-Ар-турда бодунун шериг-далай баазаны узуткап чок кылыр болгаш бодунун шериглерин оон чалайдып үндүрер деп чүгө билдингир.

Совет Чазактың бодап турары болза, бир эвес АКСШ-тын Чазаса Маньчжурия дугайында СССР-нин холтап нугулдээр-шудин ойталаш, бодунун чепсектиг күштерин Тайван болгаш Песадор орду-луктардан чалайдып үндүрер дуга-йында, база дүрүм чогулган эжелеп ал-ган ол девискээрдн оларын дүрүм-чү-рөз ээси — Кыдат улус республикага оларын дедир эгидип бээр дугайында сагыш салган чүгө болза, оон элзөө дээр болуп ийик.

Совет Чазак болза, «капитуляциянын негелдеринге чөрүштүр 200 муң хире япон солдаттарын оларын чуртунче болгаш тайбыц амыдыралыч чедир чандырарын саададып турар» дээр чер-гелиг чүүлдерин май 19-та АКСШ-тын Чазаның тайбырларында база чугалап турар.

Бо меделгелге АКСШ-тын Чазаса боду-бесин кандыг-даа бүзүрөйдү үнелеп көр-бөш турар деп чүгө чигиниг турбас укурдуг. Туттурган япон шериглерин Совет Эвилелиден чуртунче дедир чан-дырар доозулган дугайында тускай

2. Япония-биле чангыс талалыг керээзин орнуга бүгү талалыг тайбыцның керээзин белеткээр дугайында

Керээниң төлөвилелиниң дугайында кылган меделгелдерден агыда Совет Чазак бо керезин укур-утказының тала-зы-биле өскө меделгелдер бар турса-даа, ону сонургалдыг чурттарын бу-лур деп турар чөвүлө хуралыга чу-гаалаар деп бодап турар.

Керезин белеткээр чурумунга хама-арыштыр алырга, Совет чазак бо айты-ры талазы-биле Потсдамны дугуржул-галарын сагырары негеп турар.

а) Май 19-та АКСШ-тын Чазаса боду-нун тайбырларына Совет Чазактың Потсдамның дугуржулгаларының бижиме-лин айткан меделгелдеринге харын-лаарындан ойталаш турар, Даштыкы херектерин министрлерин Чөвүлели беш күрүнелерин — АКСШ-тын, СССР-ниң, Кыдаттың, Великобританияның болгаш Францияны составы-биле ха-мыктып мурунда «Тайбыц чурумчу-дугулазынын талазы-биле белеткел акы-лын» чорудары-биле тургустунар бол-гаш тайбыцны чогуур керээлерин чо-гаалдып турда уз «чөвүлө болза, туруп турар сорулгалары хамаарыры дайын-дык күрүнелерге албадан капитуляция-нын негелдеринге ат салган күрүнелери төлөзөп турар кежигүннерден тургустунар» деп чүгө оон билдингир-дир.

—Ооң-биле Потсдамның дугуржулгалары дугайында көргүскөн чылдактар адаанда айткан маргылдаа чок түндө-дөрүн кылыр барымдааны берип ту-рар.

Бирөөдө, Даштыкы херектерин ми-нистрлеринин чөвүлелин беш күрүнелерин составы-биле тургузуу турда, тайбыц чурумчулгаларынын талазы-биле белеткел ажылын кылыр — ук чөвү-лөдүг кол сорулгазы ол болур деп шут айткан, ынчаарга тайбыц чурум-чудулганы Европа-биле кызыгарлааты-вас.

Ийде, Даштыкы херектерин ми-нистрлеринин Чөвүлели тайбыц чурум-чудулганынын талазы-биле бодунун белеткел ажылын капитуляциянын негел-деринге ат салган ол күрүнелери тө-лөзөп турар кежигүннер чорудар

дындагыны 1950 чылдың апрель 22-де парлап чарлаанын база ол ышкан бо айтыргы талазы-биле даразындагы дындагыларын күрүнелерге медеэ кыл-дыр чедирген дээрин сагындырары чутула деп Совет Чазак санап турар. Дайынның кеминг херезин үлгеткеш, шиптиртен болгаш байсаалгада туруп турар чүгө 1

ЯПОНИЯ-БИЛЕ ТАЙБЫЦЫҢ КЕРЭЭЗИНИҢ ДУГАЙЫНДА АКШ-ТЫҢ ЧАЗААНГА ССРЭ-НИҢ ЧАЗААНЫҢ НОТАЗЫ

(Төнчүзү, Эгези 3-кү арында)

6) май 7-де Совет Чазак болуунун демдегледеринге Япония-биле тайбыцнын керээзин белеткээрден Кыздатты чайладырын болдурбас дугайын демдеглед турган. Кыдат улус оон девискээринче халдап кирген милитаристи Япония-биле хөй чылдарда аар-берге дайыны чорудар уюрга таварышып ол демиселге дыка улуг котардылар үндүргө, ынчангаш кыдат улустун күзөл-соруунун карачагыс дүрүмүнүг илередикчини болур Кыдат улус республиканын чазан Биракы Чөөн-чүккө быжык тайбыцны тургузарына бараан болур ужурут кереэни белеткээрден чайладып болбас ужурут. Бо чылдын май 22-де Кыдат улус республиканын меделтели өсө курүүлөрдөн чүнүң-биле-даа барымдала-лавын барып болбас хире кылдыр ук керээни белеткээринге оң дүрүмнүг эргелерин болгаш онза соңуургалдым бадытсап турар.

Оон-биле нады керээниң амрик тө-дөлели болгаш май 19-та АКШ-тын тайбыцы АКШ-тын чазак Кыдатка Тайван ордулукту болгаш Пенсидор ордулуктары дедир эгидер дугайында Каир декларациязын күсө-дирден ойталавышаан. Кыдаттын девискээриниң талазы-биле оон на-ционал эргелерин шуут чорчуп үрө-рүнчө, база ол ышкаш Кыдатты Япо-ния-биле тайбыцнын керээзин белеткээ-ринден чайладырынче бар чыдар дээр дугайын херемчилеп турар.

Тайбыцнын керээзин тургузарындан көрүм-чүрүмүн доктаадып тургузарындан ойталавышаан, АКШ-тын Чазак Кыдат улус республиканы-даа, Совет Эвиле-лин-даа база ол ышкаш соңуургал-дыг өскө чурттары-даа, оларнын дү-рүмнүг эргелерин болгаш эрге-ажыкта-рын барымдалавайн керээни белеткээ-ринден чайладырын оралдыкып турар, бир тээ амрик эжелел-чагырар эрге-чагыргадан хамаарылгалыг турар ишон чазак ындыг болуп турар төлөдө, керээниң негездерин боңуун корго-ни-биле Японияга албадарын бодап турар-дыр.

Бо бүгү болза, Япония оон-биле дай-ынын байдалына турган бүгү-лө кү-рүнелер-биле тайбыц керээли болурун АКШ-тын Чазак күзөвейин турар дээр дугайын чугаалап турар-дыр. Бүгү тала-лыг тайбыцнын керээзиниң орунунга

АКШ-тын Чазак-биле болгаш оон эви-лелчилери-биле чангыс талаалыг керээ-ни Японияга дөгөдөр Кытышкан Штат-тар күзөп турар. АКШ-тын Чазак Япония-биле бүгү талаалыг тайбыцнын керээзин күзөвейн, харын чангыс талаалыг керээже орал-дыкып турарына таварышпа деп санап болбас, чүгө чангыс талаалыг керээни чарганы-биле Кытышкан Штаттар Япо-ниянын хамаарылгалыг турарына моон буруншаар элээн чылдарда быжыгалап болур, ынчаарга бир тээ керээниң тө-лөвилелинде АКШ-биле Япониянын аразына шериг дугуржулгызын чара-рын база баш удур көрүп турар төлө-дө чангыс талаалыг керээниң сорулгазы болза, Японияны АКШ-тын Биракы Чөөн-чүккө агрессия планнарын боттан-дырар талазы-биле чагырткан чепсээ болдуруу болур деп чүвө тода апаар-дыр.

Бир эвес АКШ-тын Чазак Совет Эвилелин болгаш Кыдат улус республи-каны Япония-биле тайбыц керээни белеткээрден чайладыр бодалыгдан ойтала-вас болза, Японияга чангыс тала-лыг тайбыцнын керээзин дөгөдөр бол-за, ол дээрже бирээдө, Кытышкан Штат-тар бодунун делегей хүлээлгелерин, оң иштинде 1942 чылдын январь 1-де Кытышкан Националынын чангыс тала-лыг тайбыцын чарбазын хүлээдип тур-ар декларациязын карныкы-биле чөр-чүп үрээр орукче барганы, база ийде, АКШ-тын амгы политиказы Биракы Чөөн-чүккө тайбыцын катан тургуза-рынче болгаш быжыдарынче эвес, ха-рын Оожум океанга чаа агрессия бол-дугузэвинин тургузарынче апаар чы-дары ол болур.

Ындыг политиказын уруунун дугайында харыссалга АКШ-тын чазан-га бүрүнү-биле оонамыр.

а) ССРЭ-нин болгаш АКШ-тын тө-лөкчилериниң аразында Япония-биле тайбыц керээзиниң төлөвилелин дугайында чугаалажышынар болган деп АКШ-тын чазанга каталтап кылган меделелерине хамаарыштыр алырга, тайбыцнын керээзиниң төлөвилелин азындап кылтыр дугайында канчыл-даа чугаалажышынар болбаан болгаш болбас-даа ужурут деп Совет Чазак база катан демдегледип шыяр уюрга таварышты, чүгө дээрже.

Совет Чазак бо айтыргы талазы-биле чангыс талаалыг чугаалажышынар-нын чандыг-даа хевирлеринге удур тур-ган болгаш туруп-даа турар. Шынында Даллестин бодунун дилээнин өзүгээр Я. А. Малик биле Даллестин аразына хуузуун ужуражышынаары, база Япония-биле тайбыц керээниң дугайында бодунун саналдарын Даллестин да-чыдап бергени болгаш Даллестин да-далын тайылбырлап бээр дугайында ай-тыргыны Маликтин тургусканы ышаш чорутар турган. Ындыг болза-даа, ын-дыг хуузунда ужуражышынаары Япония-биле тайбыцнын керээзин ажалдап кылтыр дугайында ССРЭ-биле АКШ-тын аразында чугаалажышынар кылдыр көөр болза, ол шуут шын эвес болур ийик.

3. Май 7-де бодунун саналдарын бү-рүң-биле бадыткавышаан, Совет Чазак Япония-биле тайбыцнын керээзиниң дугайында адаанда кол принциптерни не-геп тур:

Бирээдө, Япония-биле тайбыцнын керээзи чангыс талаалыг эвес, харын бү-гү талаалыг болур ужурут, ол дугайында Япония-биле дайынга киришкен чан-гыс-даа чуртту керээни белеткээрден болгаш ат салырындан чайладып болбас ужурут.

Ийде, Япония-биле тайбыцнын керээзин Каир декларациязына, Потсдам декларациязына, Ялта дугуржулгазына үндөйлөш ажалдап кылдырган турар ужурут.

Уште, Япония-биле тайбыц керээзин бар турар төлөвилелин хынап көөрү-биле 1951 чылдын июльде ийикте, азы августта Япония-биле дайына боттар-нын чепсекти күштери-биле киришкен бүгү зүрүүлөргө төлөкчилериниң тайбыц конференциязын чымдырар ужурут.

Москва, 1951 чылдын июнь 10-да. Устуде айтыкан нотанын хоолгала-рын Кыдат улус республиканын, Ви-е-икоританиянын, Франциянын, Индия-нын, Пакистаннын, Бирманын, Австра-лиянын, Новая Зеландиянын, Голлан-диянын, Моол арат республиканын бол-гаш Корейнын улус-демо-краттыг рес-публиказын чазактарына чорудуп берген. (СЭТА).

Тайбыцнын Пактызы дээш!

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА. Чехословакиянын хөдөлүш-кенин национал фронтунун төп коми-тединиң болгаш тайбыц талалакчылары-нын Чехословакия комитетиниң июнь 21-де парламентка парлаары-биле дам-чытан меделээни айтып турары болза:

Беш улуг күрүүлөргө аразына Тайбыцнын Пактызын чарары дээш, Бар-ын Германияны катан боо-чепсегет-те-ринге болгаш реакциянын өскерлиги чоругуна удур бүгү-нятиянын катышкан удурулажышынын талазы-биле бис-тин чуртта улустун бадылашыкыны 1951 чылдын май 25-тен июнь 17-ге чедир болуп эрткен.

Улустун бадылашыкыныга 90 81421 хамаатыр киришкен ийиле, азы 1950 чылдын марта чоруткан бижы-дилегени өзүгээр алырга, оларнын 98,38 хуузу киришкен. Ол болза, 15 хардан өөрү назылыг кижилер болур. Бады-лашыкына киришкенериниң иштинде боллетенде салдырган айтыргы чөп-шын харыны 9020522 хамаатыр берген, азы 99,33 хуу болур.

Боллетенге 60899 хамаатыр адын салбаан, ол болза 0,67 хуу болур.

БРАЗИЛИЯ

МОНТЕВИДЕО. Беш улуг күрү-лөргө аразына Тайбыцнын Пактызын чарар дугайында Тайбыцнын Бүгү-де-легей Чөвүлелин кыйгырынын адаанга ат салышышынын чымдызын чор-уп турарынын дугайында меделээр Бразилиянын тайбыц дээш демиселин национал комитетинге көзүп турар.

«Импреса допулар» солунун меде-лел турарын өзүгээр алырга, Сан-Пауло штатта 82363 ат салышышынары чыг-дыган. Рио-Де-Жанейрода 48525 ат салышышынары чыгдыган.

Солунун меделел турары болза, Сан-Пауло болгаш Парана штаттарыны 10 чыгыс муң тайбыц талалакчылары Тайбыцнын Пактызын чарар дугайында Тайбыцнын Бүгү-де-легей Чөвүлелин кыйгырынын адаанга адын салышкан. Бразилиянын национал конгрессиниң де-путаты Вергал Кампосты Бразилиянын национал конгрессиниң депутаттар пата-тазына чүвө чугаалаарын кыйгырган болгаш беш улуг күрүүлөргө аразына Тайбыцнын Пактызын чарар дээш демиселе идепкейлиг киржири кон-гресстен негээрин дилээнер.

Вергал Кампост бодунун алган кый-гырынын депутаттар палатазына по-мачаш, оон соонда чаа дайыннын белет-келенин политиказын буруу шаап турар меделелди чугаалаан.

АНГЛИЯ

ЛОНДОН. Тайбыц камгалалынын Ан-глия комитетиниң меделел турары бол-за, ам бо үедө беш улуг зүрүүлөргө аразына Тайбыцнын Пактызын чарар дугайында Тайбыцнын Бүгү-де-легей Чө-вүлелин кыйгырынын адаанга Ан-глияда 200 муң ат салышышынын чыг-дыган. Ол түн, эрткен чылын бо-ла үдө Стокгольм кыйгырынын адаанга чыгдыган ат салышышындан ийи катан хөй болуп турар.

ЛОНДОН. «Дейли уоркер» солунун меделел турары болза, беш улуг күрү-лөргө аразына Тайбыцнын Пакты-зын чарар дугайында Тайбыцнын Бүгү-де-легей Чөвүлелин кыйгырынын адаанга тайбыц камгалалынын Англия комитетиниң чорудуп турары ат салы-шышынын заманиязынын бир ай болуп турарынын дугайында Лондон-дан 50 муң ат салышышынын чыгдыган.

Ат салышышынын чымдызынын кампаниязы Шотландияда чедишкени-биле үргүчүлөп турар. Ам Глазго хоорайда 28.500 ат салышышынын чыг-дыган.

ДАНИЯ

КОПЕНГАГЕН. Тайбыц талалакчы-ларынын Дания комитетиниң шийтири өзүгээр июнь 24-те Данияга «Тайбыц хунун» эртирген. Бо хун Тайбыцнын Бүгү-де-легей Чөвүлелин кыйгырынын адаанга улустун ат салышышын эртирген. Оон-биле чергелештир тайбыц талалакчыларынын Дания комитети бо хун Даниянын улдунга кыйгыртыр үн-дүрүп, ол хүнге идепкейлиг киржири кыйгырган.

КАНАДА

ОТТАВА. Лейбор Ньюс Сервис аген-тилинин меделел турары болза, беш улуг күрүүлөргө аразына Тайбыц-нын Пактызын чарар дугайында Тай-быцнын Бүгү-де-легей Чөвүлелин кый-гырынын адаанга ат салышышынын чымдызына Канададан 135 муң ийи кирип, бодунун адын салган. Дэм-бүрү организацияларга болган хуралдар-га кыйгыртыгы 65 муң канадачылар деткээн.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьлалынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократ-тыг республиказынын Улустун армиязы-нын Кол командьлалынын июнь 22-де меделел турары болза, бүгү фронту-ларга Улустун армиязынын кезектери кыдат эки-турачыларнын отрядтарынын сырый деткимчези-биле америк-англи интервентилерге болгаш лисыманчы ар-мияга удур тулушкуннарын чедиш-кенин чорудуп турар.

Улустун армиязынын уюр-чүлүгүн дүнеки бомбалакчылары июнь 21-нин дүнесинде Сеул-Бисан демир оруунун станциязын бомбалаанар. Бомбалаан-кынын түнелинде улуг чыгышкынын өрт болган.

Улустун армиязынын уюр-чүлүгү июнь 21-де агаар тулушкуннарына дайыннын «Сейбр Ф — 86» деп дөрт дүргөн уюр самолёттарын болгаш бир «Мустанг—51» деп самолөдүн, а база ол ышкаш дайыннын бир каш самолёт-тарын үрегделге таварыштырган чорут-кан.

Июнь 21-де дайыннын самолёттарын негеп турар адыгы ачылар дайыннын үш самолёттарын андара адып бадырган.

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демок-раттыг республиказынын Улустун ар-миязынын Кол командьлалынын июнь 23-те меделээни болза, Улустун ар-миязынын кезектери кыдат эки-тура-чыларынын отрядтарынын сырый дет-кимчези-биле бүгү фронтуларга 36

параллелдин соңгу талазына америк-англи интервентилерге болгаш лисы-манчы армияга удур демисежип, олар-нын дириг күжүнге болгаш техника-зынага улуг дириглерин таварыштыр-ган.

Барын талакы фронтуда тулчуп турар Улустун армиязынын кезектери июнь 20-де дайыннын 229 солдатта-рын болгаш офицерлерин тулуп ал-ганнар.

Июнь 22-де дайыннын самолөттар-ын негеп турар адыгы-адыгылар дай-ыннын 3 самолөттарын андара адып бадырган.

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократ-тыг республиказынын Улустун армия-зынын Кол командьлалынын июнь 24-те меделел турары болза, бүгү фрон-туларга Кореянын Улустун армиязынын кезектери кыдат эки-турачыларнын сы-рый деткимчези-биле америк-англи ин-тервентилер-биле болгаш лисыманчы армия-биле тулушкуннарын үргүчү-лөшпөөн Улустун армиязынын кезек-териниң болгаш кыдат эки-турачылары-нын чедишкенин чорудушкуннары-нын түнелинде бүгү фронтуларга дай-ыннын бурунгарлашыкыны до-лай берген.

Июль 23-түн дүнесинде Улустун ар-миязынын бомбалакчы уюр-чүлүгү дай-ыннын тылында шериг объектилерин чедишкенин бомбалаанар.

(СЭТА).

КОРЕЙ ПАРЛАЛГА ПАРТИЗАННАРЫНЫ ЧОРУДУГАЛАРЫНЫ ДУГАЙЫНДА

ПХЕНЬЯН. Корей солуннар болгаш журналдар, база Кореянын төп теле-граф агенттели америк интервентилер-нин тылында партизан шимчөш-кенин калбарып турарынын дугайын дыңнадып турар. Улустун өжөөн алык-чыларын Мурнуу Кореянын бүгү чо-ну деткип турар.

«Новая Корея» деп журналдын сөөлгү дугаарына дыңнадып турары болза, Мурнуу болгаш Соңгу Кенсан жомуктарында дайындап турар Пак Чон Гыннын партизан отряды болгаш Кир Вон Пхаранын командьлаан парти-зан отрядтары каш чүс кишиден хөй санын партизан катжыкшынары болуп өскөн. Мурнуу болгаш Соңгу Чолда жомуктарында дайындап чор-уп турар Пе Ле Генсаанын отряды улуг партизан катжыкшынын болу берген. Партизаннар боттарынын дайын чорудугазынын районнарын калбартып турар. Ол районнарын чамдыкты ам хосталган улуг район-нар болуп турар.

Партизан отрядтары даглар районна-рында база-ла дайындап чоруп тур-рар Откесан, Тяньжун болгаш Чжи-сан база Кореянын кыдыкы мурнуу чүгүнде хоорайлар болгаш суурлар районнарында. Сөөлгү үедө, партизан-нар Пуसान, Чиньжу Улсаь болгаш Чоньчжу хоорайлар районнага кадм-дошкун тулушкуннарын калбарта-нын «Нодон синьун» солун бижип турар.

Улустун армиязына бүгү талааны дузалымчаны көргүспүшаан, партизан отрядтары интервентилерниң штабта-рынын узуткап чок кылып, дайыннын быжыглашынарын, харылдазын үрөп, оон тылдарын үрегдеп, дайын-

нын дириг күштеринге болгаш техника-зынага улам күштүг согушкуннарын таварыштырып турар. Бо талазы-биле Хон Хен Гиннын партизан отрядынын чорудулгалары көрүзүлгү болуп тур-ар. Дайыннын быжыгдал чери бол-гаш өскө-да районнарын хеп-хертенг атакалавышаан улустун өжөөн негекчи-лери ол черлерге боо-чепсек, о-ч-чөм-өк болгаш аш-чөм сөөрткен о-но-он америк чык машиналарын узуткап чок кылган.

Дидим халдашыкынарын штабтары-е, дайыннын кезектери турар черлерге кылган.

Хон Хен Гиннын партизан отряды Тяньжун дагыч мурнуу районунга тулушкун чоруткулаан, интервентилер-нин быжыгдал черлерге дыкка улуг үрелишкенин таварыштырганы-биле фронтуну хандырынага болгаш фронтуга немелде күш октаар чорукта улуг бергелери таварыштырган. Американнар партизаннарга удур хөй санын шериглери олча чоруткан. Ан-рельде болгаш май эгезинде Дедоксан болгаш Ночисан даглар районнага партизаннарын дайыннарга удур кадм-дошкун тулушкуннары болуп турган. 40 хонуктун кадм-дошкун тулушкуну-нарын түнелинде лисыманчы армия-нын чадаг шериг дивизияларынын 2—3—5—7 болгаш 9 дугаар кезектери улуг чидирлиг болган. Партизаннар реактивтиг 29 бооларын, 17 миномет-тарын, 98 пулемёттарын чүс-чүс вытго-калары, хөй оыктарын болгаш патроннарын база 9 радио тургузулгарын хунаап алган.

(СЭТА).

Харысгалгалыг редакторнун хүлээлгезин күсөдип турар Б. Д. ХӨВЕНМЕЙ.

КНО-нун секретариатын Албаниянын даштыкы херектер министринин чагаазы

ТИРАНА. Албаниянын улус респу-бликазынын даштыкы херектер минис-тринин оралакчызы Прифти, 1951 чыл-дын майын бирден 27-ге чедир Афин чазактыг боо-чепсектиг күшт-эриниң талазындан Албаниянын улус респу-бликазынын агаар, кургак чер болгаш далай кызыгаарларын чээрби дөрт удаа үрээниң дугайында удурулажышкы-нын чагаазын КНО-нун секретариатын-га чоруткан.

Албани кызыгаары грек солдаттар эритип тургаш, боолаанын болгаш албани кызыгаарларынын тулуп алып деп турган оралданымшынын, Алба-

АКШ-та ажал соксадышыкыны

НЬЮ-ЙОРК. Калифорния Штаттын Империл урунда «кедээ ажал-агыл ажалчыннарын национал профэвилели-ни» (американын күш-ажыл Феде-рациязын алып кирп турар) 6 муң кежи-гүнери ажал төлевирин улугтарынын болгаш амыдыралдын байдалын экинжидер негеп, май 24-ден эгелеп ажал-соксадышыкынын кылган.

Бо болза, АКШ-тын кедээ ажал-агыл ажалчыннарын эң-не улуг ажал соксадышыкыны болур. Проф-эвилелин удуруткучу Хейзиуорн ме-делээни болза, ажал соксадышыкы-нын түнелинде хөй санын дьялар, чигир севкелалары, морковтар, поми-дорлар болгаш өскө-даа бир каш мил-лион доллар түңнүг культуларал ажаап алдырмаан.

Федерейтед пресс агенттелинин меделел турары болза, Империл унунче өскерликчилерин бар чоран машиналарын доктаадырын оралдаш-кын 15 ажал соксадыкчыларын поли-ция тулуп хоругдаан, оон аразында 13 херөөннөр бар.

(СЭТА).

АКШ-та ажал соксадышыкыны

НЬЮ-ЙОРК. Калифорния Штаттын Империл урунда «кедээ ажал-агыл ажалчыннарын национал профэвилели-ни» (американын күш-ажыл Феде-рациязын алып кирп турар) 6 муң кежи-гүнери ажал төлевирин улугтарынын болгаш амыдыралдын байдалын экинжидер негеп, май 24-ден эгелеп ажал-соксадышыкынын кылган.

Бо болза, АКШ-тын кедээ ажал-агыл ажалчыннарын эң-не улуг ажал соксадышыкыны болур. Проф-эвилелин удуруткучу Хейзиуорн ме-делээни болза, ажал соксадышыкы-нын түнелинде хөй санын дьялар, чигир севкелалары, морковтар, поми-дорлар болгаш өскө-даа бир каш мил-лион доллар түңнүг культуларал ажаап алдырмаан.

Федерейтед пресс агенттелинин меделел турары болза, Империл унунче өскерликчилерин бар чоран машиналарын доктаадырын оралдаш-кын 15 ажал соксадыкчыларын поли-ция тулуп хоругдаан, оон аразында 13 херөөннөр бар.

(СЭТА).

АКШ-та ажал соксадышыкыны

НЬЮ-ЙОРК. Калифорния Штаттын Империл урунда «кедээ ажал-агыл ажалчыннарын национал профэвилели-ни» (американын күш-ажыл Феде-рациязын алып кирп турар) 6 муң кежи-гүнери ажал төлевирин улугтарынын болгаш амыдыралдын байдалын экинжидер негеп, май 24-ден эгелеп ажал-соксадышыкынын кылган.

Бо болза, АКШ-тын кедээ ажал-агыл ажалчыннарын эң-не улуг ажал соксадышыкыны болур. Проф-эвилелин удуруткучу Хейзиуорн ме-делээни болза, ажал соксадышыкы-нын түнелинде хөй санын дьялар, чигир севкелалары, морковтар, поми-дорлар болгаш өскө-даа бир каш мил-лион доллар түңнүг культуларал ажаап алдырмаан.

Федерейтед пресс агенттелинин меделел турары болза, Империл унунче өскерликчилерин бар чоран машиналарын доктаадырын оралдаш-кын 15 ажал соксадыкчыларын поли-ция тулуп хоругдаан, оон аразында 13 херөөннөр бар.

(СЭТА).

КАДЫК ДИШТЕР—кадыкты камгалаарына дуза болуп турар.

Диштеринери хуняң-не удуурда чуп туруңар. Аскынарны чөм чиген сөөлүндө чайып дөгүңөр.

Кадык чөмни күш-биле дайнаар чорук диштерни быжыглап турар.

Металл бүдүмелдер-биле диштер аштанавар. Грек тоорукту, чимис сөөктерин казыванар чигирни диш-биле буза ызырыг хемирбөнер.

Эмин эртир изиг болгаш соок чөм ижиң, чивенер. Температураны хевиртен күштүг өскерилгези дашти үрентер.

Боттарынарын джанерни чылдына эмчиге шинчидип ап туруңар. Аарыг диштер аразына микробтар чыгыс бээр, олар ижив, чүрек, бүү-рөк, нерва, кзрак болгаш өс-

ке-даа органчыры аартып болур. Аарыг бээрин манавайн, үрелген диштеринери эмнеднер.

Тыва областын санитар чырыдышкын Бажыңы.